

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 515/2022-50

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho, zo sudkyne Jany Laššákovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Petra Molnára v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **Stavebného bytového družstva I, Košice**, Vojenská 14, Košice, IČO 31 661 734, právne zastúpenej advokátskou kanceláriou HUSAR AND PARTNERS S. R. O., Vojenská 14, Košice, IČO 53 519 141, v mene ktorej koná advokát JUDr. Ivan Husár, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 9 Cdo 195/2020 z 28. júla 2022 takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 9 Cdo 195/2020 z 28. júla 2022 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 9 Cdo 195/2020 z 28. júla 2022 **z r u š u j e a v e c v r a c i a** Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.
3. Najvyšší súd Slovenskej republiky **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľke trovy konania v sume **714,29 eur** a zaplatiť ich právnenému zástupcovi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 12. októbra 2022 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) č. k. 11 Co 6/2019 z 12. februára 2020 (ďalej aj „napadnutý rozsudok“) a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 9 Cdo 195/2020 z 28. júla 2022 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“ alebo spolu ďalej aj „napadnuté rozhodnutia“).

Sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd napadnuté rozhodnutia zrušil a vec vrátil krajskému súdu a najvyššiemu súdu na ďalšie konanie. Sťažovateľka tiež navrhuje odložiť vykonateľnosť napadnutého rozsudku krajského súdu.

2. Ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 515/2022 z 9. novembra 2022 ústavnú sťažnosť prijal na ďalšie konanie v časti smerujúcej proti namietanému porušeniu označených práv napadnutým uznesením najvyššieho súdu. V časti smerujúcej proti napadnutému rozsudku krajského súdu ústavnú sťažnosť odmietol z dôvodu nedostatku právomoci. Uvedeným uznesením zároveň ústavný súd nevyhovел návrhu sťažovateľky na odklad vykonateľnosti napadnutého rozsudku krajského súdu.

3. Sťažovateľka sa v procesnom postavení žalobkyne domáhala žalobou podanou na Okresnom súde Košice I (ďalej len „okresný súd“) určenia vlastníckeho práva k nebytovému priestoru, ktorý sa nachádza v bytovom dome zapísanom na [REDAKOVANÉ] v katastrálnom území [REDAKOVANÉ] (ďalej len „bytový dom“).

Právny predchodca sťažovateľky bol stavebníkom označeného bytového domu s družstevnými bytmi (dnes na ulici [REDAKOVANÉ] v Košiciach). V rámci výstavby bytového domu bola najprv realizovaná výstavba občianskej vybavenosti – tzv. podsadenky. Túto podsadenku tvoril nebytový priestor – obchod. Po dostavbe na základe hospodárskej zmluvy prešlo vlastnícke právo celého bytového domu na sťažovateľku.

To, že v rámci tzv. podsadenky je nebytový priestor, vyplýva z kolaudačného rozhodnutia Obvodného národného výboru, odboru výstavby, ÚPaA Košice I č. k. 4776/85-Kv zo 16. júla 1985 (ďalej len „kolaudačné rozhodnutie“). Nebytový priestor však nie je do dnešného dňa evidovaný na liste vlastníctva. K danej situácii došlo tak, že pred prvým prevodom družstevného bytu bol celý bytový dom evidovaný ako stavba so súpisným číslom bez toho, aby táto bola rozčlenená na jednotlivé byty a nebytový priestor. Pri zápise prevodu prvého bytu sa situácia zmenila a jednotlivé byty boli zaevidované v katastrálnom operáte. Na nebytový priestor sa „pozabudlo“. Súčasťou zmlúv o prevode vlastníctva aj ďalších bytov bola grafická časť, ktorá rovnako nezobrazovala nebytový priestor ako samostatnú priestorovú jednotku.

4. Okresný súd rozsudkom č. k. 25 C 80/2013 z 12. mája 2017 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) žalobu v celom rozsahu zamietol. Okresný súd rozsudok odôvodnil tým, že nebytový priestor pri prevode bytov nebol evidovaný na liste vlastníctva a ani z grafického znázornenia prízemnia bytového domu nevyplýva, že je tam nebytový priestor. Podľa okresného súdu v zmluvách o prevode jednotlivých družstevných bytov nemuselo byť uvedené, že predmetom prevodu je aj

nebytový priestor, pretože tento bol predmetom prevodu ako súčasť hlavnej veci (§ 120 Občianskeho zákonníka).

5. Proti rozsudku okresného súdu podala sťažovateľka odvolanie, o ktorom rozhodol rozsudkom krajský súd tak, že rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdil. Krajský súd svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že v čase uzatvárania kúpno-predajných zmlúv k jednotlivým bytom na príslušnom liste vlastníctva nebol žiadny nebytový priestor evidovaný. Nebytový priestor nebol definovaný ani v grafických náčrtoch a situačnom pláne bytového domu, ktoré boli neoddeliteľnou súčasťou zmlúv. Na tomto základe krajský súd konštatoval, že v čase prechodu vlastníckych práv k jednotlivým bytom nebytový priestor tak, ako ho v žalobe definuje sťažovateľka, v bytovom dome nebol. Odvolací súd tiež zdôraznil, že sťažovateľka sama, resp. prostredníctvom svojho odborného personálneho aparátu pripravovala zmluvy o prevode vlastníctva k bytom, ktorých súčasťou bol aj grafický náčrt. Napokon krajský súd uviedol, že bez ohľadu na charakter sporného priestoru (teda či by bol definovaný ako nebytový priestor alebo spoločné priestory bytového domu) sťažovateľka dobrovoľne, nikým nenútená previedla vlastnícke právo na jednotlivých kupujúcich (v zodpovedajúcich podieloch) platne uzatvorenými kúpnymi zmluvami. Na platnosti týchto úkonov nemôže nič zmeniť ani jej súčasné tvrdenie, že vlastnícke právo k spornému priestoru previesť nechcela.

6. Proti rozsudku krajského súdu podala sťažovateľka dovolanie. Dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) odôvodnila porušením § 382 CSP, keďže odvolací súd potvrdil rozsudok okresného súdu z iného právneho dôvodu a bez toho, aby sťažovateľke poskytol priestor na vyjadrenie. Rozsudok krajského súdu považovala sťažovateľka za arbitrárny vzhľadom na to, že krajský súd sa nevysporiadal s otázkou, na základe akej právnej skutočnosti stratil sporný priestor charakter nebytového priestoru napriek existujúcemu kolaudačnému rozhodnutiu (i), a zároveň krajský súd nedal odpoveď, prečo neposúdil uzavreté zmluvy za čiastočne neplatné, a to v časti prevodu nebytového priestoru na žalovaných (ii).

V rámci podaného dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP sťažovateľka naformulovala tieto právne otázky:

«Môže priestor, ktorý bol skolaudovaný ako nebytový priestor stratiť povahu nebytového priestoru a mať povahu spoločnej časti bytového domu z dôvodu jeho nezapísania do katastra nehnuteľností (ďalej len „prvá dovolacia otázka“)

- či zmluvami o prevode vlastníctva družstevných bytov v bytovom dome mohlo platne dôjsť k prevodu nebytového priestoru, ktorý sa v bytovom dome nachádza, avšak nebol v čase prevodu na LV, na ktorom je evidovaný bytový dom zapísaný na žalovaných (prípadne ich právnych predchodcov), a to na základe toho, že prílohou zmlúv o prevode bytov do vlastníctva bol grafický náčrt podlažia, kde sa nachádza tento priestor a v zmluvách a grafickej prílohe nie je uvedené, že predmetom prevodu nebytový priestor nie je (ďalej len „druhá dovolacia otázka“)

- ... je možné, aby došlo k platnému prevodu vlastníckeho práva k nebytovému priestoru, ktorý nie je zapísaný na LV zmluvami o prevode družstevných bytov, ktoré sa nachádzajú v tom istom bytovom dome a to v časti prevodu podielu na spoločných častiach a zariadeniach bytového domu, ak v zmluvách nie je uvedené, že predmetom prevodu nie je na LV nezapísaný nebytový priestor (ďalej len „tretia dovolacia otázka“)»

7. Najvyšší súd napadnutým uznesením dovolanie sťažovateľky odmietol. Vo vzťahu k námietke o porušení § 382 CSP najvyšší súd uviedol, že rozhodujúcim pre posúdenie bolo, o aký priestor ide a v koho je vlastníctve, a preto „... žalobca tak mohol očakávať, že odvolací súd bude v rámci odvolacieho prieskumu posudzovať charakter daných priestorov a ich vlastníctva, a preto rozhodnutie odvolacieho súdu vo vzťahu k rozhodnutiu súdu prvej inštancie nemôže byť ani prekvapujúce a ani nečakané. Žalobca mohol očakávať a predvídať ako rozhodne odvolací súd. Odvolací súd nezaložil svoje rozhodnutie prekvapivo na úplne novom právnom posúdení. Odvolací súd (aplikujúc ustanovenia zákona o vlastníctve bytov a nebytových priestorov) zaujal iný právny záver ako súd prvej inštancie, keď v rozhodnutí dospel k záveru, že medzi predávajúcim družstvom a kupujúcimi bytov boli uzavreté platné zmluvy o predaji aj sporného priestoru ako určitej časti bytového domu...“. Vo vzťahu k namietanému nedostatočnému odôvodneniu odvolacieho rozhodnutia najvyšší súd konštatoval, že obsah spisu nedáva podklad na také tvrdenie. Uvedený záver najvyšší súd zdôraznil tým, že „... odvolací súd v rozhodnutí dospel k záveru, že medzi predávajúcim družstvom a kupujúcimi bytov boli uzavreté platné zmluvy o predaji aj sporného priestoru ako určitej časti bytového domu, čím zákonom predpokladaným spôsobom došlo u žalovaných k nadobudnutiu vlastníckeho práva k bytu a k podielovému spoluvlastníctvu sporného priestoru, preto akékoľvek úvahy a argumenty ohľadom prevodu vlastníckeho práva k nebytovému priestoru a prípadnej neplatnosti právneho úkonu týkajúceho sa prevodu nebytového priestoru, by boli vzhľadom na prijaté závery súdu nadbytočnými a nepodstatnými.“.

Vo vzťahu k dovolaniu podľa § 421 CSP najvyšší súd okrem iného z teoretického hľadiska ozrejmil, že pokiaľ niektorý zákon podmieňuje vznik určitého nároku kumulatívnym splnením viacerých predpokladov, konajúci súd žalobe vyhovie iba vtedy, keď sú dané všetky zákonom stanovené predpoklady vzniku nároku, inak žalobu zamietne. Pokiaľ súd žalobe uplatňujúcej taký nárok vyhovie, pre úspech dovolania žalovaného stačí, ak v procesne prípustnom dovolaní dôvodne spochybni správnosť riešenia právnej otázky v čo i len jednom z viacerých nárokov. Iná situácia ale nastáva, keď konajúci súd žalobu o takomto nároku zamietne. Žalobca vtedy ako dovolateľ dosiahne v dovolacom konaní úspech len vtedy, ak opodstatnene spochybni správnosť riešenia buď tej jedinej právnej otázky, na ktorej spočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu, alebo súčasne všetkých tých otázok, na ktorých riešení spočívalo dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu. V odôvodnení napadnutého uznesenia najvyšší súd konštatoval, že krajský súd založil svoje rozhodnutie na tom, že 1. sporný priestor bol určitou časťou bytového domu, 2. zmluvy o predaji boli platné aj v časti o spornom priestore, 3. na základe zmlúv došlo k nadobudnutiu vlastníckeho práva k bytu a podielovému spoluvlastníctvu sporného priestoru žalovanými.

Po takom ustálení podstaty rozhodnutia odvolacieho súdu najvyšší súd vo vzťahu k prvej dovolacej otázke (či priestor skolaudovaný ako nebytový môže mať povahu spoločnej časti bytového domu) v nadväznosti na dovolanie uplatnené podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP konštatoval, že od tejto otázky rozhodnutie odvolacieho súdu nezáviselo.

Vo vzťahu k 2. a 3. dovolacej otázke v nadväznosti na dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP najvyšší súd v odôvodnení napadnutého uznesenia uviedol, že odvolací súd tieto otázky neriešil, preto od nich nezáviselo rozhodnutie krajského súdu. Navyše, otázky tak, ako ich sťažovateľka v dovolaní prezentovala, považoval najvyšší súd za všeobecne formulované a v danom prípade

majúce len akademickú povahu, ktorých zodpovedanie dovolacím súdom by nemohlo viesť k zrušeniu alebo zmene dovolaním napadnutého rozsudku krajského súdu.

II.

Argumentácia sťažovateľky

8. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti prezentovala sťažnostnú argumentáciu v nadväznosti na jednotlivé časti napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, ktoré považuje za extrémne nespravodlivé.

9. Odôvodnenie najvyššieho súdu k námietke o nedodržaní postupu podľa § 382 CSP považuje sťažovateľka za vnútorne rozporné a ústavne neobhájiteľné. V tejto súvislosti uvádza: „... *odvolací súd na rozdiel od súdu I. inštancie, ktorý jasne konštatoval, že sporný priestor je nebytovým priestorom zaujal právny záver, že išlo o určitú časť bytového domu, pričom takýto pojem platné právo nepozná a nie je zrejmé čo tým odvolací súd chcel povedať, teda nie je zrejmé či priestor posúdil identicky ako súd I. inštancie za nebytový priestor alebo spoločné časti a zariadenia bytového domu a súčasne odlišne právne posudzoval vec nakoľko uviedol, že došlo k platnému uzavretiu zmlúv, pretože údajne obsahovali zákonom predpísané náležitosti (teda nie to, že išlo o súčasť veci, a preto v zmluvách tento predmet prevodu nemusel byť určený a vymedzený). Právne posúdenie odvolacieho súdu teda bolo odlišné od posúdenia súdu I. inštancie, ktorý vec odôvodňoval odlišne. K odlišnému právnemu posúdeniu sa však sťažovateľ nemal možnosť vyjadriť.*“

10. Sťažovateľka kritizovala odôvodnenie najvyššieho súdu, ktorý sa stotožnil so záverom odvolacieho súdu, že sporný priestor považoval za „určitú časť“ bytového domu. S týmto odôvodnením nesúhlasila, pretože platné právo nepozná pojem „určitá časť“ bytového domu, a teda nie je vôbec jasné, čo uvedeným pojmom odvolací súd chcel deklarovať, a to všetko za situácie, keď súd prvej inštancie posudzoval uvedený priestor ako nebytový. Sťažovateľka tiež poukázala na bod 23 odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, v ktorom sám dovolací súd uviedol, že predmetom konania bola okrem iného sporná povaha priestorov. Napriek tomu, že sťažovateľka od počiatku konania poukazovala na kolaudačné rozhodnutie, ktoré sporné nebolo, a tvrdila, že zmluvy neobsahovali náležitosti podľa § 5 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o vlastníctve bytov“), teda sú v časti sporného prevodu neplatné pre rozpor s § 37 a § 39 Občianskeho zákonníka, všeobecné súdy vrátane najvyššieho súdu sa touto argumentáciou nezaoberali.

11. Odôvodnenie uznesenia najvyššieho súdu v časti odmietnutia dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP považuje sťažovateľka za ústavne neakceptovateľné a formalistické. Podľa jej názoru dovolacie otázky boli právne riadne vymedzené napriek tomu, že ich formulovanie bolo s prihliadnutím na nezrozumiteľnosť a kvalitu rozhodnutia odvolacieho súdu do značnej miery problematické.

Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti argumentovala, že odôvodnenie uznesenia najvyššieho súdu je vnútorne protirečivé. Prvá dovolacia otázka sa týkala povahy daných priestorov, preto je „úplne

nepochopiteľné, vnútorne protirečivé a arbitrárne“, ak následne dovolací súd (v bode 43 odôvodnenia napadnutého uznesenia) konštatuje, že odvolací súd nezaložil svoje rozhodnutie na posúdení, či môže priestor skolaudovaný ako nebytový priestor stratiť povahu takéhoto priestoru a nadobudnúť povahu spoločnej časti bytového domu z dôvodu jeho nezapisania do katastra nehnuteľností. Pokiaľ krajský súd aj dovolací súd predpokladali, že medzi stranami boli platne uzavreté zmluvy o predaji bytov, „*Nutne teda musel odvolací súd posudzovať aj otázku spornosti povahy daných priestorov a ak došiel k tomu, že ide o časť bytového domu, tak musel zrejme dospieť k záveru, že sa o nebytový priestor nejedná ale ide o spoločné časti a priestory bytového domu. Prípadne sa odvolací súd uvedenou základnou otázkou nezaoberal, ale v takom prípade ide o arbitrárne rozhodnutie... dovolací dôvod podľa § 420 písm. f)...*“.

12. Pri druhej a tretej dovolacej otázke (otázky platnosti zmlúv o prevode) je úplne nepochopiteľné, vnútorne protirečivé a arbitrárne, ak dovolací súd sám uvádza, že odvolací súd založil svoje rozhodnutie na tom právnom závere, že došlo k uzavretiu platných zmlúv medzi sťažovateľkou a kupujúcimi, a následne dovolací súd v bode 45 odôvodnenia konštatuje, že sa sťažovateľkou nastolené dovolacie otázky netýkali takých záverov, na ktorých spočíva napadnuté rozhodnutie, a že uvedené otázky majú akademickú povahu a sú všeobecné.

III.

Vyjadrenie odporcu, zúčastnených osôb a replika sťažovateľky

III.1. Vyjadrenie najvyššieho súdu:

13. Najvyšší súd vyjadrenie zákonnej sudkyne k ústavnej sťažnosti doručil ústavnému súdu 6. decembra 2022. Zákonná sudkyňa uviedla, že vo veci rozhodujúci senát 9C postupoval podľa ustálenej praxe dovolacieho súdu a „... *k otázkam, ktoré uviedol dovolateľ sa vyjadril zrozumiteľne v odôvodnení svojho rozhodnutia, v tom smere, že dovolateľom zadefinované právne otázky by mohli mať znaky relevantné v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ CSP iba vtedy, ak by výsledok ich riešenia (posúdenia a vyhodnotenia) odvolacím súdom predstavoval jediný dôvod, pre ktorý nebolo jeho žalobe vyhovené. Žalobcom nastolené otázky (ohľadom prevodu vlastníckeho práva k nebytovému priestoru a zmlúv o prevode nebytového priestoru) odvolací súd v rozhodnutí neriešil (teda od nich nezáviselo rozhodnutie odvolacieho súdu); navyše tieto otázky dovolateľ sformuloval všeobecne.*“.

V závere zákonná sudkyňa prezentovala názor, že za otázky zásadného právneho významu možno označiť len také, ktoré svojím významom z hľadiska kvalitatívnej právnej argumentácie majú ambíciu prelomiť doterajšiu ustálenú judikatúru reprezentovanú stanoviskami alebo rozhodnutiami publikovanými v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky.

III.2. Upovedomenie zúčastnených osôb:

14. Ústavný súd o podanej ústavnej sťažnosti upovedomil aj zúčastnené osoby, ktoré v konaní pred všeobecnými súdmi vystupovali v procesnom postavení žalovaných. Zúčastnené osoby sa k ústavnej sťažnosti nevyjadrili.

III.3. Replika sťažovateľky:

15. Sťažovateľka ústavnému súdu prostredníctvom svojho právneho zástupcu doručila repliku k vyjadreniu najvyššieho súdu 28. februára 2023, v ktorej uviedla, že „*tvrdenie NS SR o tom, že odvolací súd neriešil otázku prevodu vlastníckeho práva k nebytovému priestoru a zmlúv o prevode nebytového priestoru nie je pravdivé a je aj v rozpore s obsahom napádaného uznesenia NS SR 9 Cdo/195/2020.*“. Sťažovateľka tiež kritizovala, že najvyšší súd v podanom vyjadrení vôbec nereagoval na časť argumentácie, ktorá bola namierená proti záverom uvedeným v napadnutom uznesení o namietanom porušení § 382 CSP a arbitrárnosti rozsudku krajského súdu. V ďalšej časti repliky sťažovateľka opätovne poukazovala na vnútornú rozpornosť napadnutého uznesenia najvyššieho súdu vo vzťahu k otázkam nastoleným v dovolaní. V závere sťažovateľka skonštatovala, že „... *ak dovolací súd neposkytne odpoveď na to ako by mala podľa jeho názoru znieť dovolacia otázka je v princípe ani nemožné právne posúdiť správnosť jeho záveru o tom, že dovolacia otázka nebola naformulovaná správne, čo nepriamo spôsobuje arbitrárnosť jeho rozhodnutia.*“.

Sťažovateľka reagovala aj na záver o nutnej povahe v dovolaní nastolených právnych otázok a v tejto súvislosti uviedla, že ide o tvrdenie, ktoré nemá oporu v znení Civilného sporového poriadku a „*Je preto zjavné, že aj v prípade ak by NS SR považoval nastolené dovolacie otázky za právne otázky, ktoré nie sú podľa jeho názoru otázkami zásadného právneho významu nezakladá to legálnu a ústavne súladnú možnosť iba z uvedeného dôvodu dovolanie odmietnuť.*“.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

16. Ťažisko námietok sťažovateľky v súvislosti s namietaným porušením jej základného práva na súdnu ochranu, práva na spravodlivé súdne konanie a práva vlastníť majetok je založené na tvrdení, že najvyšší súd nesprávne vyhodnotil jej dovolanie z hľadiska prípustnosti v zmysle Civilného sporového poriadku.

17. Súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo na prístup k súdu. Slovenská republika, ako aj všetky orgány verejnej moci majú pozitívny záväzok aktívnym spôsobom zabezpečiť, aby práva a slobody garantované jej právnym poriadkom neboli oprávneným subjektom pod jej jurisdikciou len formálne garantované, ale aby tieto práva a slobody boli „*prakticky a efektívne*“ dosiahnuteľné. Z konštantnej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že do obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy patrí aj ochrana, ktorá sa účastníkovi poskytuje v konaní o opravných prostriedkoch. Ak účastník konania splní predpoklady vyžadované zákonom na poskytnutie ochrany v opravnom konaní, všeobecný súd mu túto ochranu musí poskytnúť (m. m. II. ÚS 78/05, II. ÚS 249/05).

18. Právo na prístup k súdu je nevyhnutnou, imanentnou súčasťou práva na spravodlivý proces a tvorí jeho esenciálny prvok (III. ÚS 875/2016 a rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Golder proti Spojenému kráľovstvu z 21. 2. 1975, sťažnosť č. 4451/70, body 35 a 36).

19. Právo na prístup k súdu však nemá absolútny charakter a môže podliehať obmedzeniam zo strany štátu. Takýmto obmedzením sú aj § 420 a § 421 CSP, ktoré vymedzujú prípady, keď je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok.

20. V nadväznosti na sťažnostnú argumentáciu sťažovateľky ústavný súd, vychádzajúc zo svojho ústavného postavenia a poukazujúc na svoju stabilizovanú judikatúru, zdôrazňuje, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou, a preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.).

21. Ústavný súd po posúdení veci dospel k záveru, že v napadnutom uznesení došlo k (i) nesprávnemu posúdeniu prípustnosti dovolania najvyšším súdom, ako aj (ii) k nedostatočnému odôvodneniu napadnutého uznesenia, pokiaľ ide o niektoré podstatné argumenty sťažovateľky ako dovolateľky.

22. Sťažovateľka v dovolaní v nadväznosti na § 420 písm. f) CSP namietala vnútornú rozpornosť a arbitrárnosť rozsudku krajského súdu. Vadu zmätočnosti odôvodňovala porušením § 382 CSP, keď nemala možnosť vyjadriť sa k odlišnému právnemu posúdeniu veci krajským súdom. Najvyšší súd naproti tomu konštatoval, že k odlišnému právnemu posúdeniu ani prekvapivému rozhodnutiu zo strany odvolacieho súdu nedošlo, pretože sťažovateľka mohla predpokladať, že krajský súd bude riešiť otázku platnosti kúpnych zmlúv. Najvyšší súd v bode 23 odôvodnenia napadnutého uznesenia uviedol: *«... predmetom sporu bolo určenie vlastníckeho práva k žalobcom vymedzenému priestoru, pričom rozhodujúcim bolo posúdenie 1/ o aký priestor ide 2/ a v koho je vlastníctve. Žalobca v konaní tvrdil, že sporné priestory majú povahu nebytového priestoru a je vo vlastníctve žalobcu, pričom žalovaní uvádzali, že predmetné priestory sú evidované ako súčasť bytového domu, keď sa v bytovom dome žiaden oddelený nebytový priestor nenachádza, a prešli do ich vlastníctva. Predmetom konania bola spornosť „povahy“ daných priestorov a otázka ich vlastníctva...»* Z uvedenej citácie vyplýva, že dovolací súd na jednej strane pripustil, že vyriešenie otázky vlastníctva sporného priestoru je prepojené s „povahou“ tohto priestoru, no na druhej strane neposkytol žiadnu odpoveď na otázku sťažovateľky o existencii kolaudačného rozhodnutia, ktorým bolo o povahe priestoru rozhodnuté v rámci správneho konania. Najvyšší súd sa nevysporiadal s podstatným argumentom sťažovateľky o vplyve kolaudačného rozhodnutia na prevod

vlastníckeho práva a v tejto súvislosti na odlišné zákonom o vlastníctve bytov vyžadované podstatné náležitosti zmlúv. Pokiaľ dovolací súd zastával názor, že toto kolaudačné rozhodnutie nemá vplyv na charakter priestoru a následne jeho prevod, jeho povinnosťou bolo tento postoj riadne odôvodniť. Paušálne hodnotenie najvyššieho súdu, že medzi predávajúcim družstvom a kupujúcimi bytov boli uzavreté platné zmluvy o predaji aj sporného priestoru ako určitej časti bytového domu, v opísaných súvislostiach možno bez ďalšieho odôvodnenia považovať za nelogický a vnútorne rozporný záver.

23. Najvyšší súd vo svojej judikatúre ustálil, že hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú a) zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b) nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v ktorej dôsledku došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických osôb a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie vecí za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom *denegatio iustitiae* [odmietnutia spravodlivosti (uznesenie najvyššieho súdu č. k. 7 Cdo 7/2020 z 28. januára 2021)].

24. Podľa judikatúry ústavného súdu riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy vyžaduje, aby sa príslušný súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi otázkami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (IV. ÚS 14/07). V prípade, keď právne závery súdu z vykonaných skutkových zistení v žiadnej novej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplývajú, treba takéto rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy (I. ÚS 243/07).

25. Pokiaľ sťažovateľka namietala absolútny nedostatok odôvodnenia odvolacieho súdu vo vzťahu ku konkrétnym právnym/skutkovým otázkam, potom úlohou dovolacieho súdu bolo preskúmať, či: - námietky sťažovateľky sú podstatné, a to s prihliadnutím na stabilizovanú judikatúru, podľa ktorej všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania (stranou sporu), ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 60/04); a

- ak ide o také námietky, ktoré majú podstatný význam, či sa s týmito námietkami odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia vysporiadal, a to ústavne súladným spôsobom.

26. Sťažovateľka podala proti rozsudku krajského súdu dovolanie aj podľa § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP a formulovala celkom tri právne otázky (bod 6). Najvyšší súd v tejto časti dovolanie odmietol ako neprípustné, keďže rozhodnutie odvolacieho súdu nezáviselo od v dovolaní nastolených právnych otázok, ktoré navyše boli iba otázkami všeobecnými majúcimi akademickú povahu. Inými slovami, odvolací súd sa týmito otázkami nezaoberal, pretože od nich rozhodnutie nezáviselo a navyše boli bez zásadného právneho významu.

27. V zmysle § 421 ods. 1 CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

28. Ustanovenie § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP podmieňuje prípustnosť dovolania kumuláciou dvoch predpokladov, a to že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia konkrétnej právnej otázky a zároveň (a) že pri jej riešení nastal odklon od praxe dovolacieho súdu, resp. (b) že táto právna otázka nebola vyriešená v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu.

Z toho ústavný súd vyvodzuje, že minimálnou požiadavkou vecného posúdenia prípustnosti dovolania musí byť poskytnutie zrozumiteľnej odpovede na otázku, či boli oba predpoklady prípustnosti splnené, resp. ktorý z nich splnený nebol a z akých dôvodov.

29. Najvyšší súd odôvodnil odmietnutie dovolania záverom, že sťažovateľka v ňom formulovala otázky, od ktorých nezáviselo rozhodnutie krajského súdu a ktoré nespĺňajú atribúty otázky zásadného právneho významu. Tento všeobecný záver je podložený iba citáciou zákonných ustanovení a judikatúry najvyššieho súdu bez toho, aby najvyšší súd svoje judikatúrne východiská zrozumiteľne aplikoval na konkrétny prípad a poskytol tak dovolateľke individualizované dôvody korešpondujúce s konkrétnymi dovolacími námietkami.

Ústavný súd nepovažuje za ústavne konformný takýto paušalizovaný prístup najvyššieho súdu. Obsah práva na spravodlivý proces vyžaduje okrem iného aj naplnenie požiadaviek na určitú kvalitu odôvodnenia súdneho rozhodnutia, *notabene* ak ide o rozhodnutie o dovolaní. Všeobecne je potrebné zdôrazniť, že je povinnosťou všeobecného súdu poskytnúť sporovým stranám v každom procesnom štádiu náležité odpovede na ich podstatné námietky v miere zodpovedajúcej okolnostiam prejednávanej veci. Ústavný súd zároveň jedným dychom zdôrazňuje, že sám nemá ambíciu hodnotiť, či sťažovateľkou podané dovolanie je prípustné podľa § 421 CSP, čo by bolo neprípustným zásahom do rozhodovacej autonómie dovolacieho súdu v otázke posudzovania prípustnosti dovolania (II. ÚS 324/2010, II. ÚS 410/2016), avšak tvrdí, že aj záver o neprípustnosti dovolania musí byť riadne, nie iba formálne odôvodnený.

30. Ústavný súd považuje za potrebné vyjadriť sa aj k implicitne formulovanej požiadavke najvyššieho súdu, že dovolacia otázka, na ktorú dovolateľ žiada odpoveď, musí byť otázkou zásadného právneho významu, resp. musí byť významnou z hľadiska širšej rozhodovacej praxe.

Je nepochybné, že aktuálne znenie § 421 ods. 1 CSP nevyžaduje ako podmienku prípustnosti dovolania, aby právna otázka, ktorá je predmetom dovolania, spĺňala aj podmienku „zásadného právneho významu“. Rovnako ani spôsob vymedzenia dovolacej otázky spočívajúcej v nesprávnom právnom posúdení (§ 432 CSP) neviaže prípustnosť dovolania na existenciu takejto podmienky. Možno povedať, že každá z otázok zakladajúcich prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP spĺňa svojím spôsobom požiadavku zásadného právneho významu, pretože účelom dovolacieho konania je aj usmerňovanie a zjednocovanie rozhodovacej činnosti všeobecných súdov autoritatívnym výkladom právnych noriem (IV. ÚS 479/2020).

31. Právne posúdenie vecí musí korešpondovať so zisteným skutkovým stavom, ktorý je nepochybné v konkrétnej veci vždy individuálny. Aplikácia právnej normy na skutkový stav a jej interpretácia môže jedine v individuálnom prípade vyvolať situáciu, že dovolateľ považuje právne posúdenie veci za nesprávne a zároveň pri riešení právnej otázky nastal odklon od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu alebo právna otázka rozhodujúca pre rozhodnutie súdu nebola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte riešená.

32. Vychádzajúc z uvedených názorov, ústavný súd uzatvára, že odôvodnenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu o odmietnutí dovolania sťažovateľky podľa § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP je paušalizované a nedalo náležité odpovede na podstatné námietky, takže ním bolo porušené základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu zaručené v čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

33. Podľa sťažovateľky má porušenie práva na spravodlivý proces a súdnu ochranu pre ňu aj priamy negatívny dopad na vlastníctvo k spornému priestoru, čo vedie k porušeniu jej práva na ochranu majetku, resp. práva vlastníť majetok.

34. Hoci ústavný súd konštatoval, že najvyšší súd ústavne neakceptovateľným uznesením porušil právo sťažovateľky na súdnu ochranu a spravodlivý proces, vo vzťahu k základnému právu na vlastníctvo dospel k záveru, že toto pochybenie všeobecného súdu *per se* nepredstavuje zásah do základného práva sťažovateľky vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, a to najmä s prihliadnutím na skutočnosť, že ústavný súd mal výhrady proti odôvodneniu napadnutého uznesenia a neposudzoval prípadný relevantný dopad argumentov, na ktoré najvyšší súd dostatočne nereagoval, na rozhodnutie vo veci samej. Pretože vo veci sťažovateľky ústavný súd za danej situácie nezistil reálny zásah do tohto jej základného práva, ústavnej sťažnosti v tejto časti nevyhovelo [§ 133 ods. 1 *a contrario* zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“); bod 4 výroku nálezu].

35. Ústavný súd v súvislosti s návrhom sťažovateľky na zrušenie napadnutého uznesenia a vrátenie veci najvyššiemu súdu dospel k záveru, že pre dosiahnutie nápravy vo veci je nevyhnutné, aby tomuto návrhu vyhovel (výrok 2). Najvyšší súd je v ďalšom konaní vo veci podľa § 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde viazaný právnymi názormi ústavného súdu vyjadrenými v tomto náleze.

V. Trovy konania

36. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 714,29 eur.

37. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Sťažovateľke vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2022 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti ústavnému súdu) a jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2023 (replika).

38. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je najvyšší súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (bod 3 výroku nálezu).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. apríla 2023

Luboš Szigeti
predseda senátu